

SVEIKAS SAULĖS MIESTAS
Šiaulių miesto savivaldybės
viešosios sveikatos biuras

**ŠIAULIŲ MIESTO IKIMOKYKLINIO UGDYMO
ĮSTAIGŲ 0-6 M. VAIKŲ 2021 M. PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS
PATIKRINIMŲ DUOMENŲ APŽVALGA**

Šiauliai

ĮVADAS

Nuo 2020 m. gegužės 1 d. įsigaliojus teisės aktų pakeitimams dėl statistinės formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ pakeitimo ir Higienos institutui įgyvendinus VSS IS (Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos) plėtros projektą, kurio metu VSS IS buvo pritaikyta ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų mokinių sveikatos stebėsenai, atsirado galimybė kaupti ir tvarkyti šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0 – 6 m. amžiaus vaikų sveikatos duomenis.

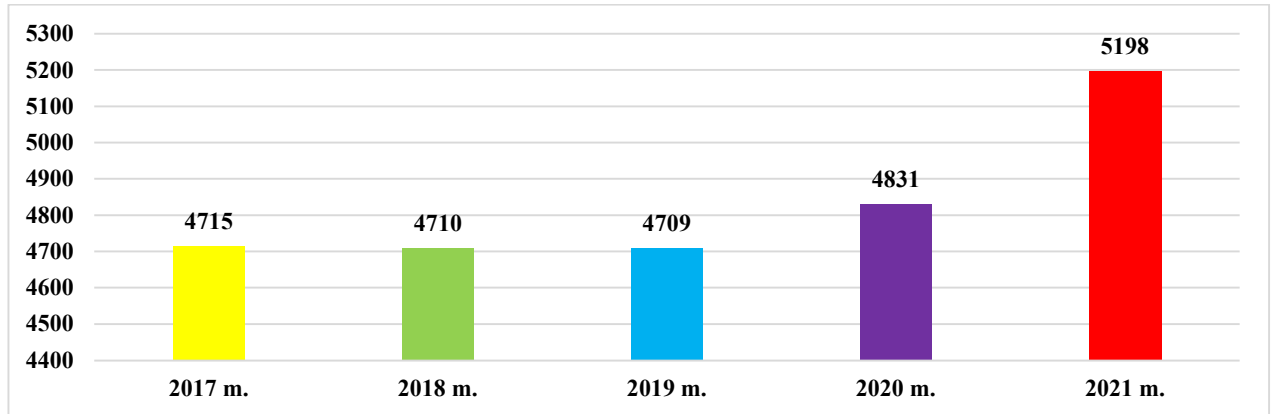
Taip pat nuo 2020 m. gegužės 1 d. Mokinio sveikatos pažymėjimo formos I dalyje „Sveikatos būklės įvertinimas“ atsirado nauji rodikliai – Bendros rekomendacijos ir Specialios rekomendacijos – kuriuos gydytojas užpildo, jei mokinys serga lėtine liga ir (ar) turi sveikatos sutrikimų, kurie riboja mokinio dalyvavimą ugdymo veikloje.

Šioje apžvalgoje pateikiami ir aprašomi Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0 – 6 m. amžiaus vaikų sveikatos rodikliai, nustatyti profilaktinių sveikatos patikrinimų metu. Naudotasi Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos specialistų parengtu leidiniu „Mokinių sveikata 2021 m.“

Apžvalgoje pateikiami 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumo duomenys gauti iš Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“. Šie duomenys apima tik ugdymo įstaigas lankančius vaikus, kurie kreipėsi į asmens sveikatos priežiūros įstaigą dėl sveikatos sutrikimo.

Mokinio sveikatos pažymėjimo pateikimo apžvalga

Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas 2017 m. lankė 4 715 0 – 6 m. amžiaus vaikų, o 2021 m. skaičius padidėjo iki 5 198 (1 pav.).

1 pav. Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0–6 m. amžiaus vaikų skaičius 2017-2021 m. (abs. sk.)

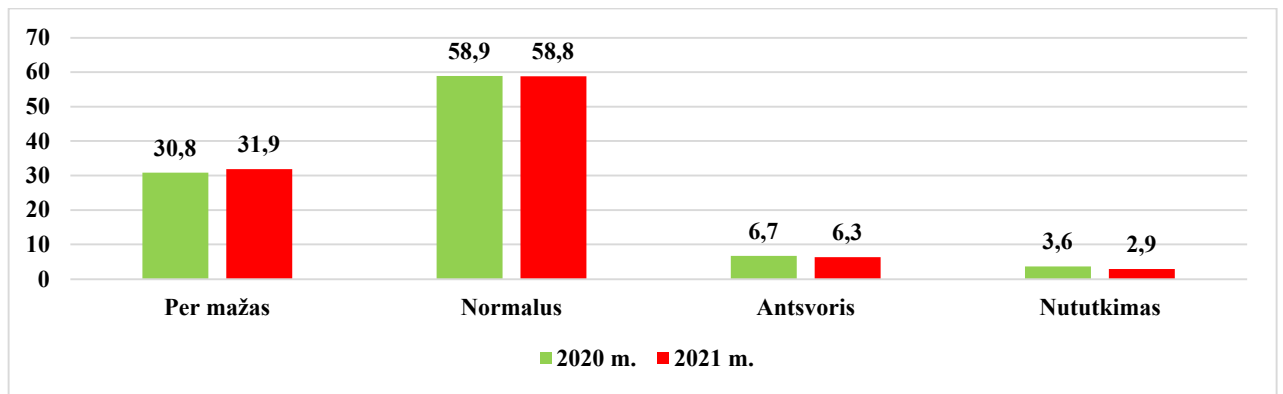
Elektroninį Mokinio sveikatos pažymėjimą sudaro dvi atskiros dalys: I dalis „Sveikatos būklės įvertinimas“ ir II dalis „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“. Tai du atskiri dokumentai ir galioja nepriklausomai nuo to, ar pateikta tik I dalis, ar tik II dalis, ar abi dalys kartu. Pirmą pažymėjimo dalį turi teisę pildyti šeimos gydytojas (vaikų ligų ir vidaus ligų gydytojai) arba slaugytojas, antrą dalį – gydytojas odontologas arba gydytojas odontologas specialistas, arba burnos higienistas.

0 – 6 m. amžiaus grupėje užpildytą Mokinio sveikatos pažymėjimo I dalį 2020 m. turėjo 96,5 proc. vaikų, o 2021 m. – 87,7 proc. (sumažėjo 8,8 proc.). Užpildytą II pažymėjimo dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ 2020 m. turėjo 83,2 proc. vaikų, o 2021 m. – 81,2 proc. (sumažėjo 2,0 proc.).

Kūno masės indekso vertinimas

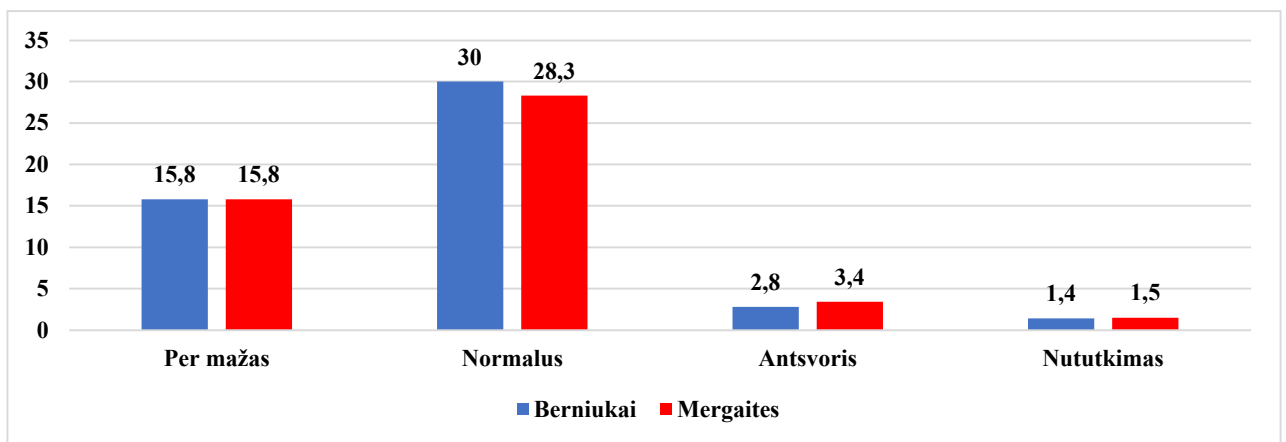
Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu šeimos gydytojas išmatuoja vaiko ūgį, svorį, rezultatus įrašo į elektroninį Mokinio sveikatos pažymėjimą, kuriame automatiškai apskaičiuojama kūno masės indekso (toliau – KMI) skaitinė reikšmė ir KMI įvertinimas: per mažas svoris, normalus svoris, antsvoris ar nutukimas. Nuo 2020 m. gegužės 1 d. įsigaliojo 2 – 18 m. amžiaus vaikams pritaikytos KMI vertinimo ribos.

Apžvelgiant 2 – 6 m. amžiaus vaikų KMI įvertinimo rezultatus 2020 – 2021 m. matyti, kad daugiau nei pusei vaikų buvo nustatytas normalus svoris, per mažą svorį turėjo daugiau nei trečdalis vaikų, beveik kas dešimtas vaikas turėjo padidėjusį svorį (2 pav.).

2 pav. 2–6 m. amžiaus vaikų KMI įvertinimas 2020-2021 m. (proc.)

Lyginant KMI vertinimo rezultatus 2021 m. pagal lytį 2 – 6 m. amžiaus grupėje matyti, kad kiek didesnė dalis berniukų (30,0 proc.) nei mergaičių (28,3 proc.) turėjo normalų svorį (3 pav.).

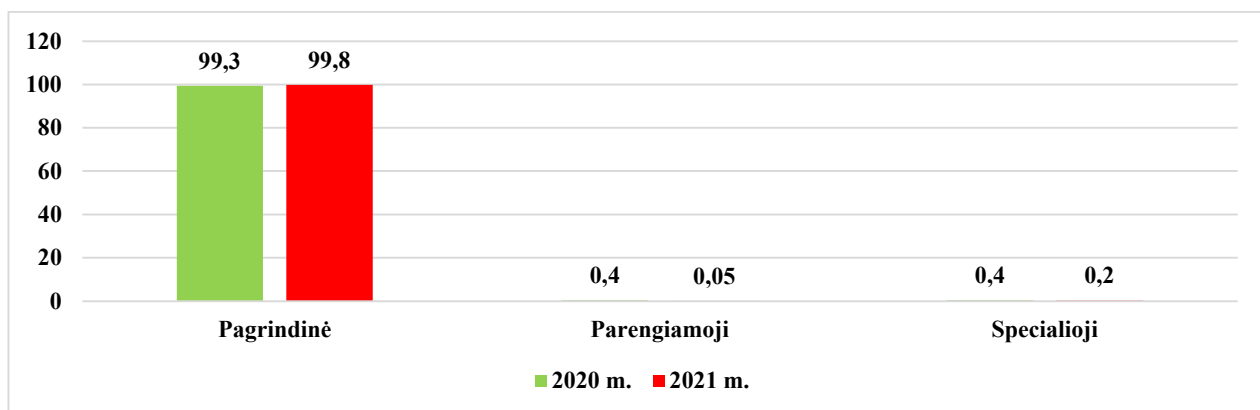
3 pav. 2–6 m. amžiaus vaikų KMI įvertinimas, lyginant pagal lytį (proc.)

Mokinių fizinio pajėgumo įvertinimas

Kasmetinio mokinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas, įvertinęs vaiko fizinę sveikatos būklę, jo sveikatos pažymėjime nurodo fizinio ugdymo grupę: pagrindinę, parengiamąją, specialiąją ar, esant poreikiui, pažymi, iki kurios dienos mokinys atleidžiamas nuo fizinio lavinimo pamokų.

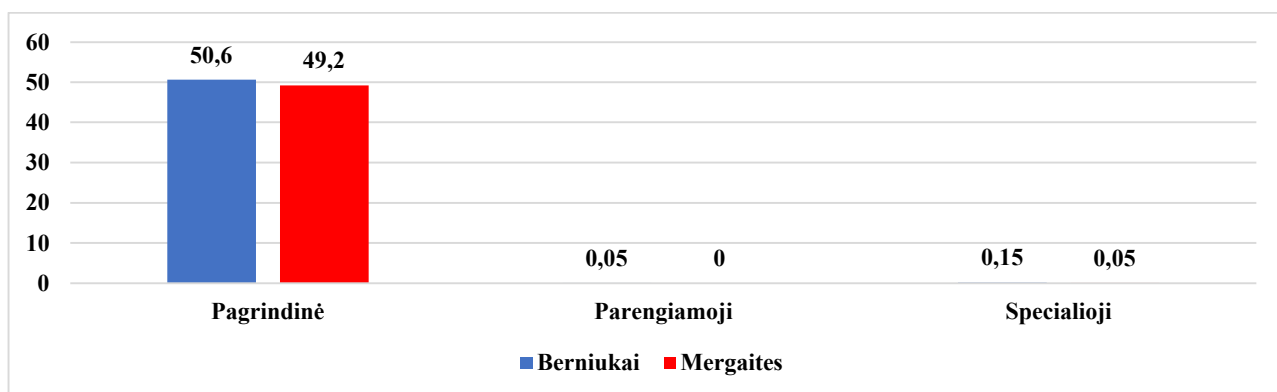
Pagrindinei fizinio ugdymo grupei priskiriami visiškai sveiki ar turintys nedidelių sveikatos sutrikimų (nedidelio laipsnio regos sutrikimai, netaisyklinga laikysena, funkciniai negalavimai ir pan.) mokiniai. Parengiamajai fizinio ugdymo grupei priskiriami mokiniai, turintys nedidelių sveikatos sutrikimų, persirgę tam tikromis ligomis ir laikinai negalintys lankyti kūno kultūros pamokų visu pajėgumu. Specialiajai fizinio ugdymo grupei priskiriami mokiniai, turintys nuolatinių ar laikinų sveikatos sutrikimų, kurie su tam tikrais apribojimais netrukdo jiems dalyvauti ugdymo veikloje. Tokie vaikai sportuoja pagal specialią kūno kultūros programą ar lanko gydomosios kūno kultūros pratybas.

Tiek 2020 m., tiek 2021 m. didžioji 0 – 6 m. amžiaus vaikų dalis sportavo pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Parengiamoji ir specialioji fizinio ugdymo grupės tesudarė labai menką dalį (4 pav.).

4 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų pasiskirstymas fizinio ugdymo grupėse 2020-2021 m. (proc.)

Lyginant 0 – 6 m. amžiaus vaikų pasiskirstymą fizinio ugdymo grupėse pagal lytį matyti, kad kiek didesnė dalis berniukų (50,6 proc.) nei mergaičių (49,2 proc.) sportavo pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Nė viena mergaitė nebuvo priskirta į parengiamąją grupę (5 pav.).

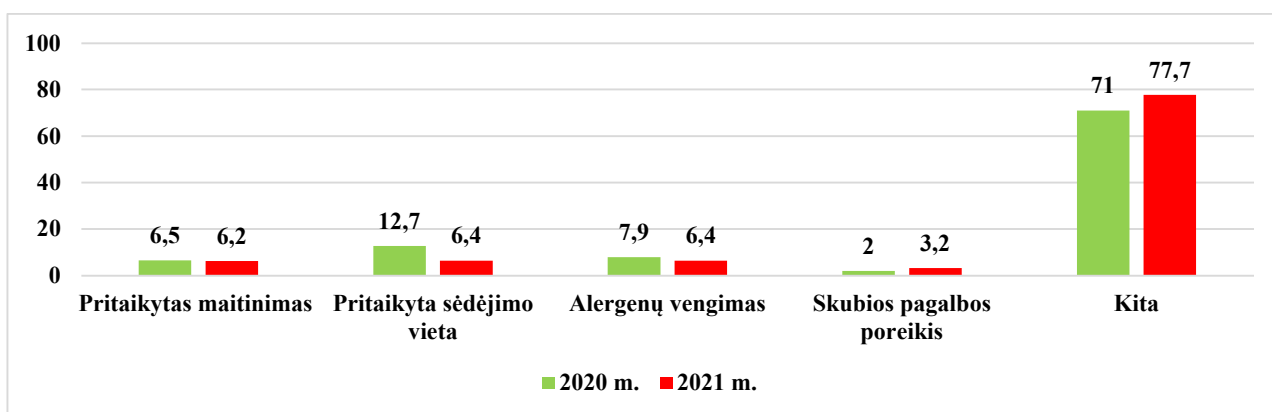
5 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų pasiskirstymas fizinio ugdymo grupėse, lyginant pagal lytį (proc.)

Mokinių dalyvavimas ugdymo veikloje

Mokinys, sergantis lėtine liga ir (ar) turintis sveikatos sutrikimų, kurie riboja mokinio dalyvavimą ugdymo veikloje, gali dalyvauti ugdymo veikloje, laikydamasis rekomendacijų. Gydytojas elektroniniame Mokinio sveikatos pažymėjime iš pasirinkto sąrašo pažymi bendrą rekomendaciją arba užpildo specialią rekomendaciją, nurodydamas mokinio ligos/sveikatos sutrikimo TLK-10-AM kodą ir aprašydamas specialias rekomendacijas ir (ar) pirmosios pagalbos priemones, kurių gali prireikti mokiniui, dalyvaujančiam ugdymo veikloje.

2020 m. 23,6 proc., o 2021 m. – 25,7 proc. patikrintų 0 – 6 m. amžiaus Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikų buvo nurodytos bendros rekomendacijos. Rekomendacija dėl sėdėjimo vietos pritaikymo buvo nurodyta beveik kas dešimtam, alergenu vengimas – kas

keturioliktam, pritaikytas maitinimas – kas šešioliktam vaikui. Daugiau nei dviems trečdaliams vaikų buvo nurodyta rekomendacija „Kita“ (6 pav.).

6 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų, kuriems nurodytos bendros rekomendacijos, pasiskirstymas 2020-2021 m. (proc.)

Mokinių dantų ir žandikaulių būklės apžvalga

Gydytojas odontologas, atlikdamas kasmetinį mokinio sveikatos patikrinimą, įvertina mokinio dantų, žandikaulių būklę ir įrašo rezultatus į Mokinio sveikatos pažymėjimo antrą dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“. Jeigu profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas odontologas neranda ėduonies pažeistų, plombuotų ir dėl ėduonies išrautų dantų, Mokinio sveikatos pažymėjime ties raidėmis k, p, i bei K, P, I įrašomi nuliai - tai reiškia, kad vaiko dantys sveiki.

2020 m. 64,7 proc., o 2021 m. – 64,4 proc. Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų turėjo sveikus dantis.

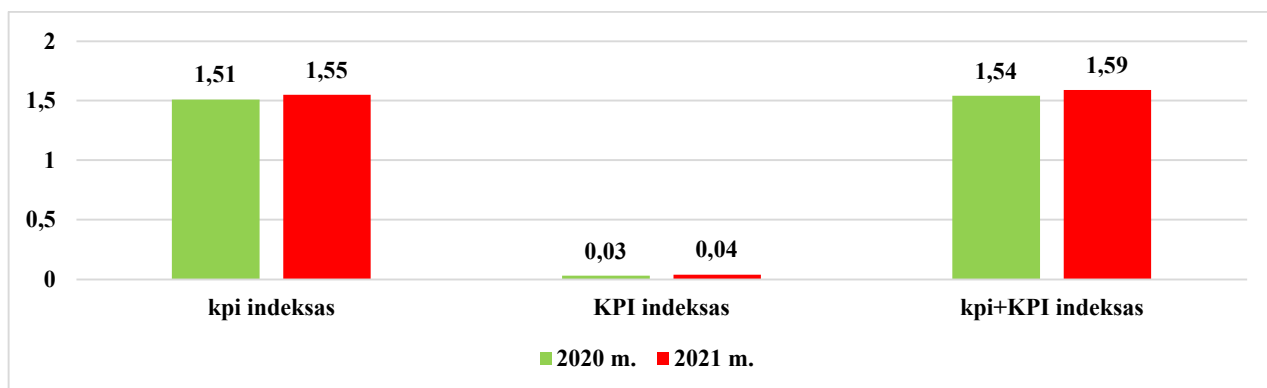
Gydytojas, įvertinęs ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų skaičių, įrašo rezultatus pažymėjime ties raidėmis k, p, i (pieniniai dantys) ir ties raidėmis K, P, I (nuolatiniai dantys) – apskaičiuojamas dantų ėduonies intensyvumo rodiklis.

KPI indeksas tai - dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, kuris rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam asmeniui.

KPI intensyvumo lygiai:

- Labai mažas 0,0 - 1,0;
- Mažas 1,1 – 2,6;
- Vidutinis 2,7 – 4,4;
- Didelis 4,5 – 6,6;
- Labai didelis > 6,7.

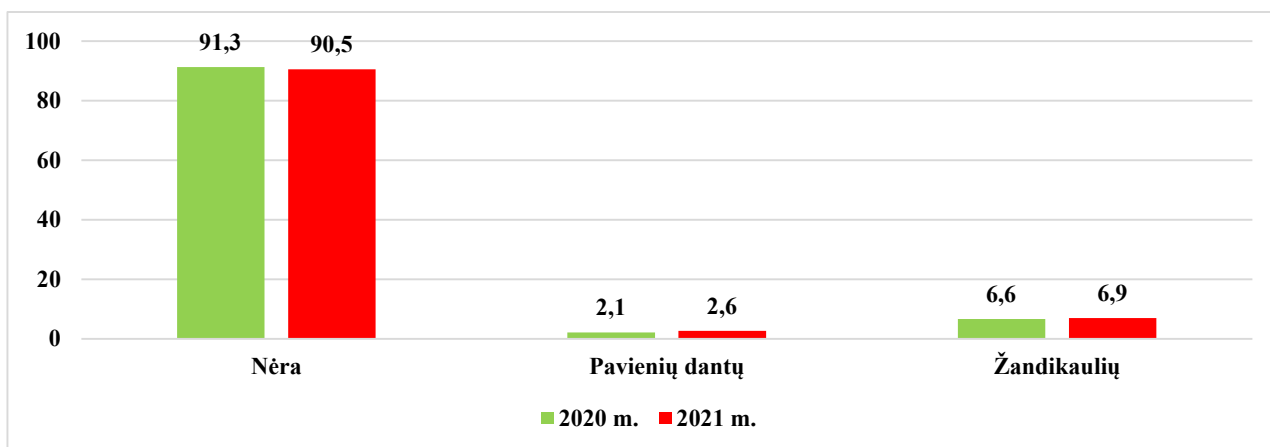
Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų bendras dantų ėduonies intensyvumo rodiklis ir 2020 m. (1,54), ir 2021 m. (1,59) buvo mažas (7 pav.).

7 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų kpi, KPI ir kpi+KPI indeksų pasiskirstymas 2020-2021 m.

Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas odontologas taip pat įvertina mokinio sąkandžio būklę.

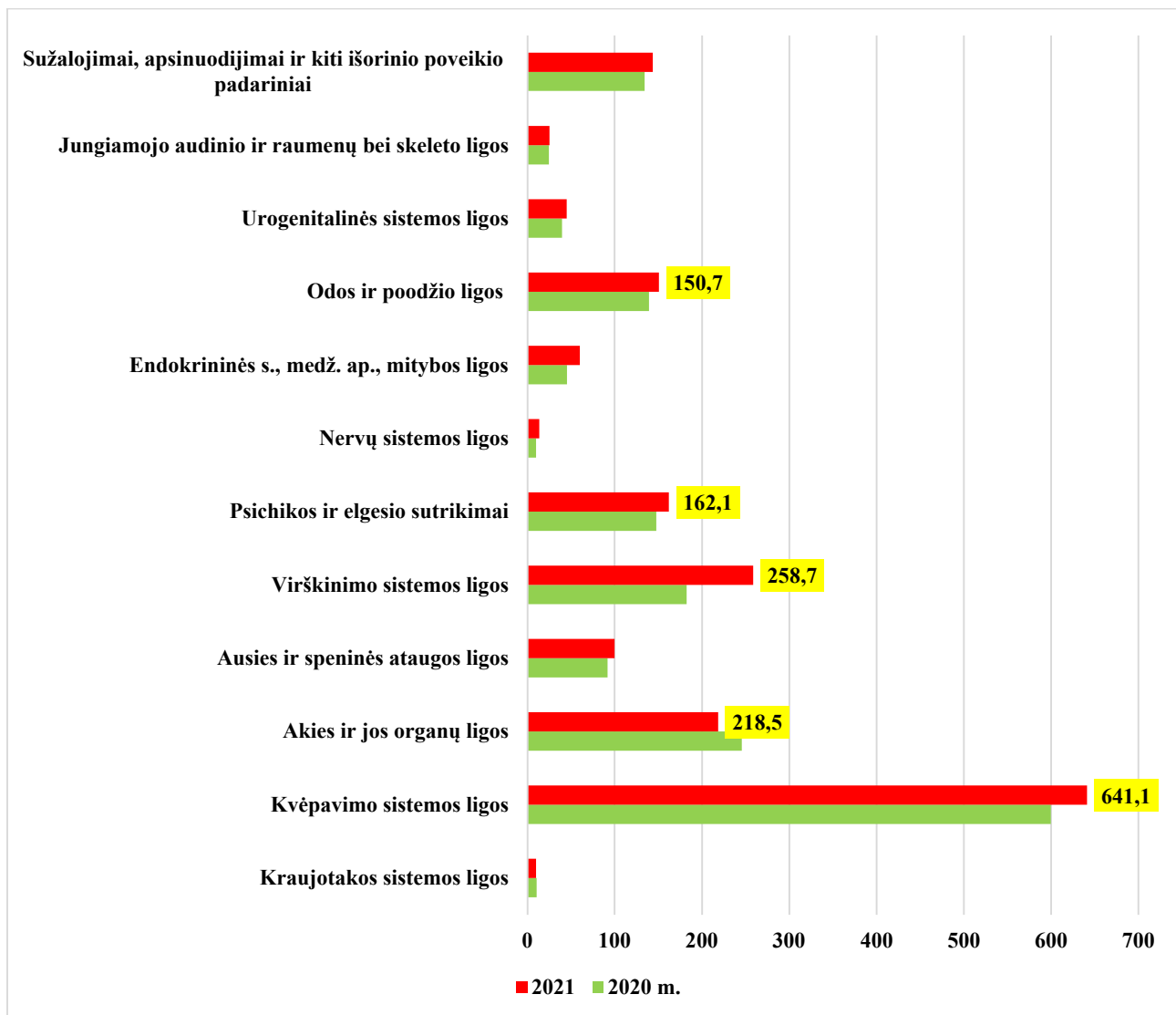
Vertinant Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų sąkandžio būklę 2020 – 2021 m. matyti, kad didžioji dauguma patikrintų vaikų neturėjo sąkandžio patologijos. Pavienių dantų patologija nustatyta daugiau nei 2,0 proc., o žandikaulių patologija beveik 7,0 proc. patikrintų vaikų (8 pav.).

8 pav. 0–6 amžiaus vaikų sąkandžio patologijos įvertinimo pasiskirstymas 2020-2021 m. (proc.)

Vaikų ligotumo rodiklių apžvalga

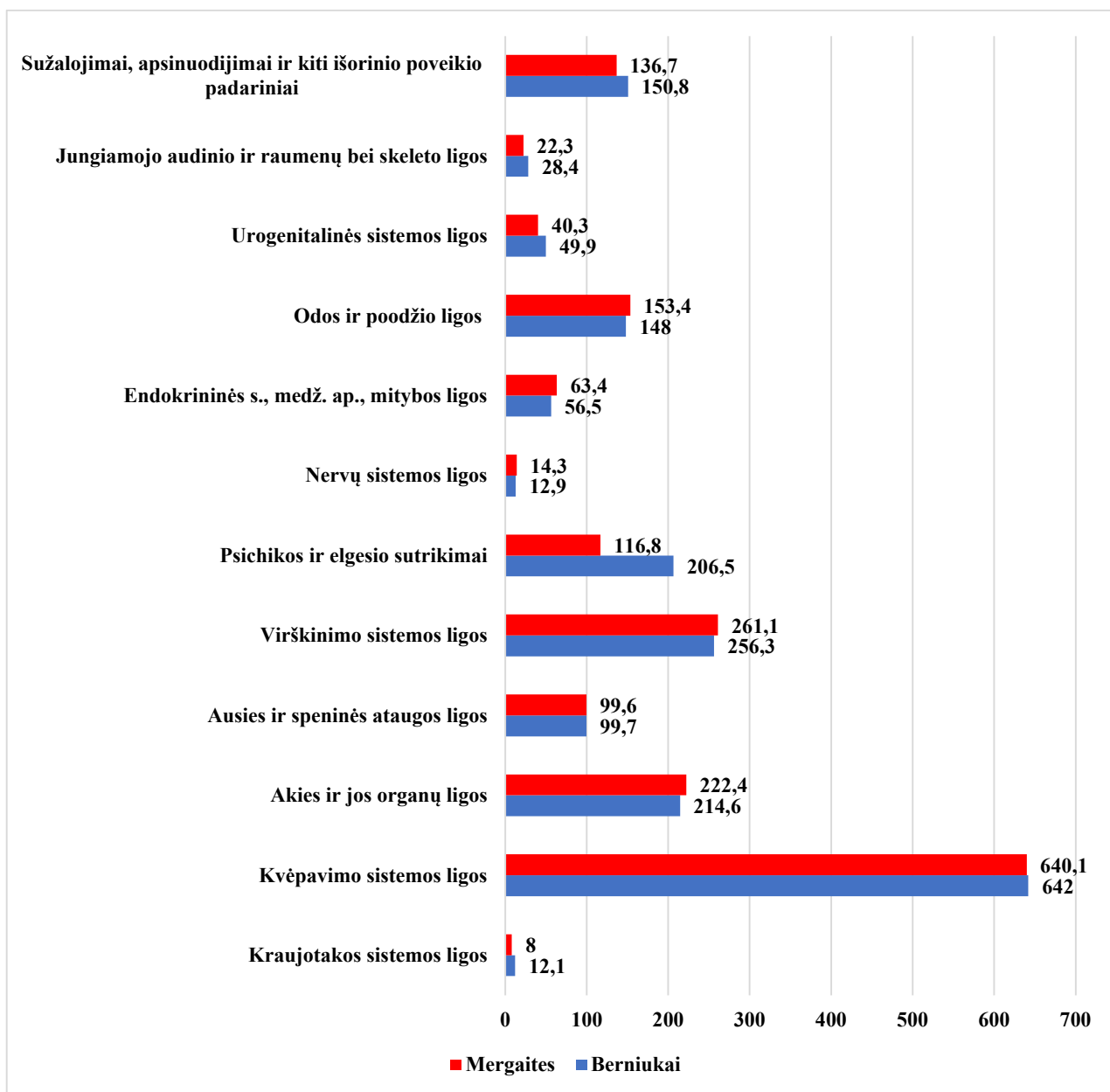
Remiantis Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ duomenimis, 2021 m. didžiausias Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumas, kaip ir 2020 m., buvo kvėpavimo sistemos ligomis (641,1/1000 gyv.). Antroje vietoje buvo virškinimo sistemos ligos (258,7/1000 gyv.). Akies ir jos priedinių organų ligos diagnozuotos 218,5/1000 gyv. Psichikos ir elgesio sutrikimai nustatyti 162,1/1000 gyv., o odos ir poodžio ligos 0 – 6 m. amžiaus grupėje sudarė 150,7/1000 gyv. (9 pav.).

9 pav. Šiaulių miesto 0–6 m. amžiaus vaikų ligotumas 2020–2021 m. 1000 gyv.

Vertinant 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumą 2021 m. pagal lytį matyti kad, daugiau mergaitėms buvo nustatyta virškinimo sistemos ligų (261,1/1000 gyv.), akies ir jos organų ligų (222,4/1000 gyv.), odos ir poodžio ligų (153,4/1000 gyv.) bei endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligų (63,4/1000 gyv.). Tuo tarpu berniukams daugiau nustatyta psichikos ir elgesio sutrikimų (206,5/1000

gyv.), sužalojimų, apsinuodijimų ir kitų išorinių poveikių padarinių (150,8/1000 gyv.) bei urogenitalinės sistemos ligų (49,9/1000 gyv.) (10 pav.).

10 pav. Šiaulių miesto 0–6 m. amžiaus vaikų ligotumas 2021 m., lyginant pagal lytį 1000 gyv.

Apibendrinimas

- Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0 – 6 m. amžiaus vaikų skaičius per penkerius metus padidėjo 10,2 proc.
- Užpildytą Mokinio sveikatos pažymėjimo I dalį 2021 m. turėjo 87,7 proc. vaikų (8,8 proc. mažiau nei 2020 m.), II pažymėjimo dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ turėjo 81,2 proc. 0 – 6 m. amžiaus vaikų (2,0 proc. mažiau nei 2020 m.).
- Ir 2020 m., ir 2021 m. daugiau nei pusei 2 – 6 m. amžiaus vaikų buvo nustatytas normalus svoris, per mažą svorį turėjo trečdalis vaikų, kas dešimtas vaikas turėjo padidėjusį svorį. Kiek didesnė dalis berniukų nei mergaičių turėjo normalų kūno svorį.
- Tiek 2020 m., tiek 2021 m. didžioji 0 – 6 m. amžiaus vaikų dalis sportavo pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Parengiamoji ir specialioji fizinio ugdymo grupės sudarė labai menką dalį.
- 2020 – 2021 m. kas ketvirtam vaikui buvo nurodytos bendrosios rekomendacijos. Rekomendacija dėl sėdėjimo vietos pritaikymo buvo nurodyta beveik kas dešimtam, alergijų vengimas – kas keturioliktam, pritaikytas maitinimas – kas šešioliktam vaikui.
- Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų bendras dantų ėduonies intensyvumo rodiklis ir 2020 m. (1,54), ir 2021 m. (1,59) buvo mažas. Didžioji dauguma patikrintų vaikų neturėjo sąkandžio patologijos. Pavienių dantų patologija nustatyta daugiau nei 2,0 proc., o žandikaulių patologija beveik 7,0 proc. patikrintų vaikų.
- Didžiausias 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumas 2021 m. buvo kvėpavimo sistemos ligomis. Antroje vietoje buvo virškinimo sistemos ligos, toliau sekė akies ir jos priedinių organų ligos, psichikos ir elgesio sutrikimai bei odos ir poodžio ligos. Daugiau mergaitėms buvo nustatyta virškinimo sistemos, akies ir jos organų, odos ir poodžio bei endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligų. Tuo tarpu berniukams daugiau nustatyta psichikos ir elgesio sutrikimų, sužalojimų, apsinuodijimų ir kitų išorinių poveikių padarinių bei urogenitalinės sistemos ligų.